

Xử lý ảnh

Chương 3: Xử lý nâng cao chất lượng ảnh số

Biên soạn: Phạm Văn Sự

Bộ môn Xử lý tín hiệu và Truyền thông
Khoa Kỹ thuật Điện tử I
Học viện Công nghệ Bưu chính Viễn thông

ver.19a

Notes

Xử lý nâng cao chất lượng ảnh số

Tổng quan chung

- Thế nào là tăng cường chất lượng ảnh số?
  - ▶ Là quá trình thao tác trên một ảnh số sao cho ảnh kết quả phù hợp hơn với mục đích/yêu cầu cụ thể so với ảnh gốc.
    - ★ Mục đích/yêu cầu cụ thể: quyết định đầu ra mà các kỹ thuật tăng cường chất lượng ảnh hướng đến
  - ▶ Là quá trình có tính chủ quan
    - ★ Khai thác khía cạnh sinh lý của hệ thống thị giác
- Thế nào là khôi phục ảnh số?
  - ▶ Là quá trình thao tác trên ảnh số làm thay đổi diện mạo của bức ảnh
    - ★ Có phần bao trùm với tăng cường
  - ▶ Là quá trình có tính khách quan
    - ★ Công thức hóa các tiêu chuẩn về chất lượng để đạt được kết quả mong muốn một cách tối ưu
- Mục tiêu:
  - ▶ Làm nổi bật những chi tiết, khía cạnh cần quan tâm trong bức ảnh
  - ▶ Loại bỏ nhiễu
  - ▶ Làm cho bức ảnh trở nên hấp dẫn hơn về mặt trực giác

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh

Tổng quan về tăng cường ảnh

- Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian (spatial domain)
  - ▶ Sử dụng các phương pháp xử lý trực tiếp trên các điểm ảnh
  - ▶ Gồm hai nhóm chính: Chuyển đổi mức cường độ sáng (mức xám), Lọc trong miền không gian
- Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền chuyển đổi (transform domain)

Notes

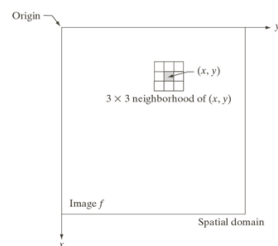

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Cơ sở xử lý ảnh trong miền không gian

- Phép toán xử lý ảnh được biểu diễn: $g(x, y) = T[f(x, y)]$
  - ▶ $f(x, y)$: ảnh đầu vào
  - ▶ $g(x, y)$: ảnh đầu ra
  - ▶ T : toán tử tác động lên f , được xác định trên một vùng lân cận của điểm (x, y)
    - ★ Tác động trên một ảnh (ảnh tĩnh) hoặc một dãy các ảnh (video)

- Kích thước vùng lân cận (x, y) là 1×1 : $T \equiv$ toán tử điểm ảnh hay hàm biến đổi mức xám
  - ▶ $\Rightarrow s = T(r)$ (s, r : mức xám tương ứng của g, f tại (x, y))

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Toán tử điểm ảnh

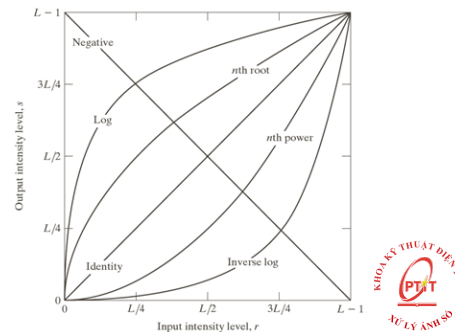
Ảnh xạ (biến đổi) giá trị mức xám r của điểm ảnh vào thành giá trị mức xám s của điểm ảnh ra theo luật T :

$$s = T(r)$$

với $s, r \in [0, L - 1]$

Ba loại hàm biến đổi mức xám cơ bản thường sử dụng để tăng cường ảnh:

- Tuyến tính (biến đổi âm bản, biến đổi identity)
- Lô-ga-rít (biến đổi lô-ga-rít và lô-ga-rít ngược)
- Luật mũ (biến đổi hàm số mũ, biến đổi căn)

Biên soạn: Phạm Văn Sự (PTIT)

Xử lý ảnh

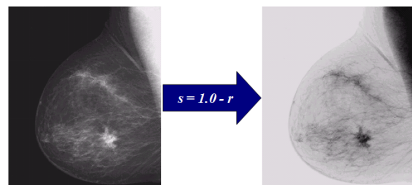
ver.19a 5 / 61

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Toán tử điểm ảnh: Ảnh âm bản

$$s = \text{intensity}_{\max} - r$$

- Đặc biệt thích hợp với việc tăng cường chi tiết trắng hoặc xám trong một nền chủ yếu tối.

Biên soạn: Phạm Văn Sự (PTIT)

Xử lý ảnh

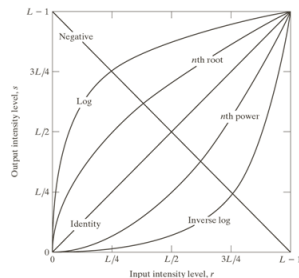
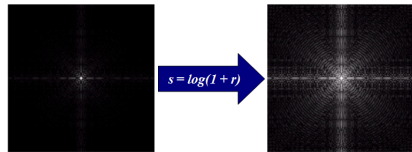
ver.19a 6 / 61

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Toán tử điểm ảnh: Biến đổi lô-ga-rít

$$s = c \times \log(1 + r) \text{ trong đó } c: \text{hằng số}; r \geq 0$$

- Dải mức xám thấp hẹp $\rightarrow$ rộng hơn
  - $\triangleright \equiv \uparrow$ độ tương phản ở vùng tối
- Dải mức xám cao rộng $\rightarrow$ hẹp
  - $\triangleright \equiv \downarrow$ độ tương phản ở vùng sáng
- Biến đổi lô-ga-rít ngược thực hiện điều ngược lại

- **Chú ý:** Mọi hàm có dạng tương tự hàm lô-ga-rít đều có hiệu ứng tương tự

Biên soạn: Phạm Văn Sự (PTIT)

Xử lý ảnh

ver.19a 7 / 61

Notes

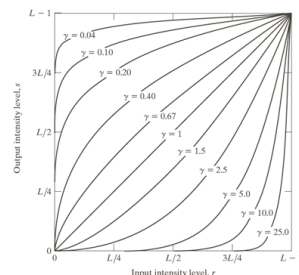

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Toán tử điểm ảnh: Biến đổi hàm mũ (Biến đổi Gamma)

$$s = cr^\gamma \text{ hoặc có kể đến độ lệch (offset) } s = c(r + \epsilon)^\gamma$$

- c, γ : hằng số dương; ϵ : độ lệch (do vấn đề cân chỉnh hiển thị)

- $\gamma < 1$:
  - $\triangleright$ Tăng dải động cho vùng mức xám thấp, giảm dải động cho vùng xám mức cao
- $\gamma > 1$
  - $\triangleright$ Hiệu ứng ngược lại với trường hợp $\gamma < 1$
- γ thay đổi để có các dạng đặc tuyến mong muốn khác nhau
- $c = \gamma = 1$: Không có sự thay đổi giữa ảnh vào - ra (identity transformation)

Biên soạn: Phạm Văn Sự (PTIT)

Xử lý ảnh

ver.19a 8 / 61

Notes

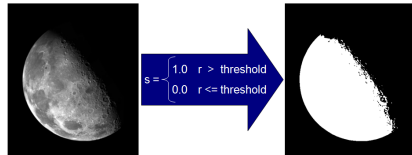

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Toán tử điểm ảnh: Phân ngưỡng

$$s = \begin{cases} intensity_{max} & \text{nếu } r \geq T \\ intensity_{min} & \text{nếu } r < T \end{cases} \quad \text{hoặc} \quad s = \{r \geq T ? intensity_{max} : intensity_{min}\}$$

với T là ngưỡng.

- Nếu $T = const$, $intensity_{min} = 0$, $intensity_{max} = 1(255)$: Ảnh thu được là ảnh nhị phân
- Rất hữu ích trong phân vùng ảnh

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Toán tử điểm ảnh: Tăng giảm độ sáng

$$s = r + c$$

- $c > 0$: ảnh sáng lên; $c < 0$: ảnh tối đi

$$s = c \times r$$

- Hệ số $c > 0$
- $c > 1$: ảnh sáng lên; $c < 1$: ảnh tối đi

Notes

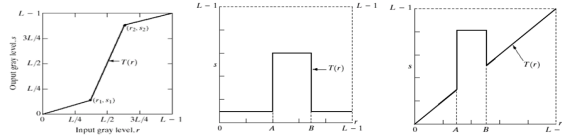

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Toán tử điểm ảnh: Sử dụng hàm biến đổi phân đoạn tuyến tính

- Có thể sử dụng hàm bất kỳ tự định nghĩa làm hàm biến đổi
  - ▶ Có thể sử dụng các hàm toán học khác nhau trên các phân đoạn khác nhau để đạt được mong muốn

Notes

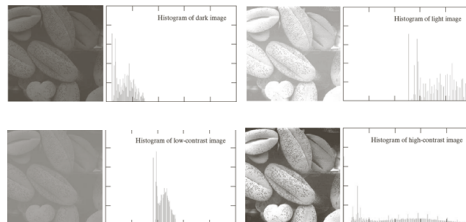

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Lược đồ xám?

- Coi các giá trị mức xám của một bức ảnh là một đại lượng ngẫu nhiên r_k
  - ▶ $r_k \in \{0, \dots, L-1\}$; với ảnh $M \times N$: có MN giá trị r_k ; số điểm ảnh có giá trị r_k : n_k
  - ⇒ Xác suất $p(r_k)$ của giá trị mức xám r_k : $p(r_k) = \frac{n_k}{MN}$
  - ▶ $h(r_k) = n_k$: lược đồ xám (histogram), hay biểu đồ tần xuất mức xám
  - ▶ $p(r_k) = \frac{n_k}{MN}$: lược đồ xám chuẩn hóa

- Lược đồ xám mô tả tổng thể phân bố mức xám trong ảnh
  - ▶ Là cơ sở của nhiều kỹ thuật xử lý ảnh trong miền không gian

Notes

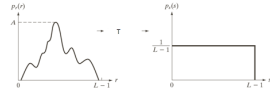

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Cân bằng lược đồ xám

Mục tiêu là cần tìm hàm biến đổi $T()$: $s = T(r)$ sao cho:

$$p_r(r_k) \xrightarrow{T()} p_s(s_k) \quad \text{phân bố đều (uniform)}$$

$$\hat{s}_k = T(r_k) = (L-1) \sum_{j=0}^k p_r(r_j) = \frac{L-1}{MN} \sum_{j=0}^k n_j$$

$$s_k = \text{round}(\hat{s}_k) \quad \text{với } k = 0, 1, 2, \dots, L-1$$

- Ảnh cân bằng lý tưởng là ảnh có $p_s(s_k) = p_s(s_m) \forall s_k, s_m \Rightarrow n_k = n_m \forall k \neq m$
- Ảnh sau cân bằng chưa chắc đã là ảnh lý tưởng

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Cân bằng lược đồ xám (2) - Số mức xám ra xác định

Input: Ảnh I ($M \times N$), n : số mức xám mới của ảnh sau cân bằng (thường bằng số mức xám của ảnh gốc)

Output: Ảnh cân bằng I'

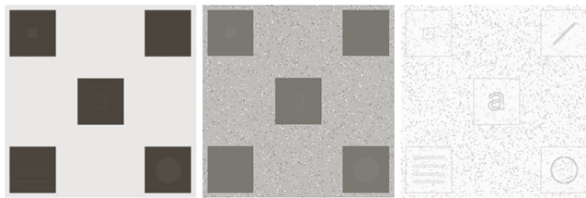
- 1 Tính số điểm ảnh trung bình của mỗi mức xám sau khi cân bằng: $TB = \frac{MN}{n}$
- 2 Lặp cho đến hết các giá trị mức xám có trong ảnh gốc:
  - 1 $P_k = \sum_{j=0}^k h(r_j)$ (tổng tần xuất các giá trị mức xám $\leq r_k$)
  - 2 $s_k = \max\left(0, \text{round}\left(\frac{P_k}{TB}\right) - 1\right)$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Xử lý lược đồ xám cục bộ

- Xử lý lược đồ xám toàn cục:
  - ▶ Hàm biến đổi $T()$ dựa trên phân bố mức xám trên toàn bộ ảnh
  - ▶ Các phương pháp đã nghiên cứu trong các phần trước thuộc lớp này
- Xử lý lược đồ xám cục bộ:
  - ▶ Xác định hàm biến đổi $T()$ dựa trên phân bố mức xám trong một vùng nhỏ lân cận điểm ảnh

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Sử dụng đặc trưng thống kê lược đồ xám tăng cường ảnh

- Đặc trưng thống kê toàn cục:
  - ▶ Giá trị trung bình mức xám (mean, average intensity) của ảnh:
$$m = \sum_{j=0}^{L-1} r_j p(r_j) \text{ hoặc tính trực tiếp từ ảnh } m = \frac{1}{MN} \sum_{x=0}^{M-1} \sum_{y=0}^{N-1} f(x, y)$$
  - ▶ Moment bậc n quanh giá trị trung bình: $\mu_n(r) = \sum_{j=0}^{L-1} (r_j - m)^n p(r_j)$
    - ★ Moment bậc 2 hay phương sai: $\mu_2(r) = \sigma^2 = \sum_{j=0}^{L-1} (r_j - m)^2 p(r_j)$ hoặc tính trực tiếp từ ảnh $\sigma^2 = \frac{1}{MN} \sum_{x=0}^{M-1} \sum_{y=0}^{N-1} [f(x, y) - m]^2$
- Đặc trưng thống kê cục bộ:
  - ▶ Giá trị trung bình mức xám trong một vùng lân cận S_{xy} của điểm (x, y) :
$$m_{S_{xy}} = \sum_{j=0}^{L-1} r_j p_{S_{xy}}(r_j) \text{ hoặc tính trực tiếp từ vùng ảnh: } m_{S_{xy}} = \frac{1}{|S_{xy}|} \sum_{x \in S_{xy}} \sum_{y \in S_{xy}} f(x, y)$$
    - ★ $p_{S_{xy}}$: lược đồ xám của vùng S_{xy}
  - ▶ Phương sai mức xám trong vùng lân cận S_{xy} của điểm (x, y) :
$$\sigma_{S_{xy}}^2 = \sum_{j=0}^{L-1} (r_j - m_{S_{xy}})^2 p_{S_{xy}}(r_j) \text{ hoặc tính trực tiếp từ vùng ảnh } \sigma_{S_{xy}}^2 = \frac{1}{|S_{xy}|} \sum_{x \in S_{xy}} \sum_{y \in S_{xy}} [f(x, y) - m]^2$$

- Kỳ vọng (giá trị trung bình): đo lường giá trị trung bình mức xám của ảnh (vùng ảnh)
- Phương sai (độ lệch chuẩn): đo lường độ tương phản của ảnh (vùng ảnh)

Notes

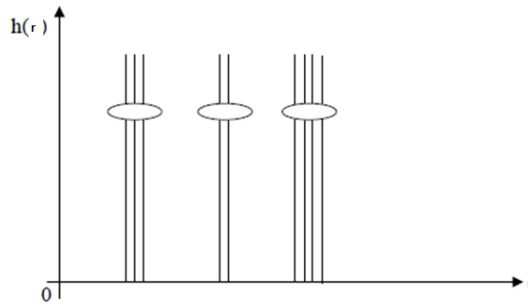

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Xử lý bó cụm

- Thực hiện giảm số mức xám của ảnh : nhóm các mức xám có giá trị gần nhau thành một nhóm (một cụm)
  - Thường có nhiều nhóm, kích thước mỗi nhóm là khác nhau
    - Nếu có 2 nhóm $\Rightarrow$ Tách ngưỡng
  - Để đơn giản: kích thước các nhóm được lấy bằng nhau $= Bsize$
    - $g(x, y) = \lfloor \frac{f(x, y)}{Bsize} \rfloor \times Bsize$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Biến đổi mức xám tổng thể

- Cho: ảnh I , hàm biến đổi $T()$ $\Rightarrow$ ảnh I' $\Rightarrow$ lược đồ xám của ảnh biến đổi
- Thực tế, cho: lược đồ xám của ảnh I và hàm biến đổi $T()$ $\Rightarrow$?? lược đồ xám của ảnh biến đổi

Input: Lược đồ xám của ảnh I : $h(r)$; Hàm biến đổi $T()$

Output: Lược đồ xám ảnh kết quả I'

- Các mức xám của ảnh kết quả I' : $s_j = T(r_j)$
- Lược đồ xám của ảnh kết quả: $h(s_j) = \sum_{r_j \in T^{-1}(s_j)} h(r_j)$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Xử lý lược đồ xám: Áp dụng tìm tách ngưỡng tự động

- Xử lý lược đồ xám có thể cho phép áp dụng vào tìm tách ngưỡng tự động
  - ▶ Theo nguyên lý trong vật lý: Một vật thể có thể tách làm 2 phần nếu tổng độ lệch trong từng phần là tối thiểu
- Còn gọi là thuật toán Otsu

Input: Ảnh I kích thước $M \times N$; số mức xám (kể cả mức khuyết thiếu): L ; P_j : số điểm ảnh có giá trị mức xám $\leq r_j$

Output: Mức ngưỡng của ảnh

- 1 Tính moment trung bình các mức xám có giá trị $\leq r_j$: $m_j = \frac{1}{P_j} \sum_{k=0}^j r_k h(r_k)$
- 2 Tính giá trị hàm $f: r_j \mapsto f(r_j)$: $f(r_j) = \frac{P_j}{MN - P_j} [m_j - m_{L-1}]^2$
- 3 Ngưỡng θ được xác định sao cho $f(\theta) = \max_{0 \leq r_j < L-1} \{f(r_j)\}$

Notes

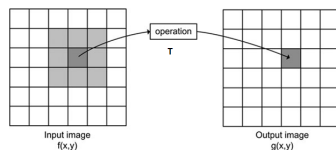

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Toán tử vùng lân cận

- Phép toán xử lý ảnh được biểu diễn: $g(x, y) = T[f(x, y)]$
  - ▶ $f(x, y)$: ảnh đầu vào
  - ▶ $g(x, y)$: ảnh đầu ra
  - ▶ T : toán tử tác động lên f , được xác định trên một vùng lân cận của điểm (x, y)
    - ★ Tác động trên một vùng các điểm ảnh xung quanh điểm (x, y)
- $\Rightarrow$ giá trị mức xám tại (x, y) của ảnh đầu ra phụ thuộc vào toán tử $T()$ và vùng lân cận bao gồm cả điểm (x, y) của ảnh gốc

- Vùng lân cận thường là vùng hình chữ nhật xung quanh tâm là điểm (x, y)
  - ▶ Kích thước vùng có thể bất kỳ, $\ll$ kích thước ảnh
- Hoặc có thể có bất kỳ hình dạng nào đó

- Toán tử vùng lân cận (còn gọi là toán tử không gian) ứng dụng:

- ▶ Biến đổi kích thước ảnh, Nắn không gian ảnh, Các phép lọc tăng cường ảnh

...

Notes

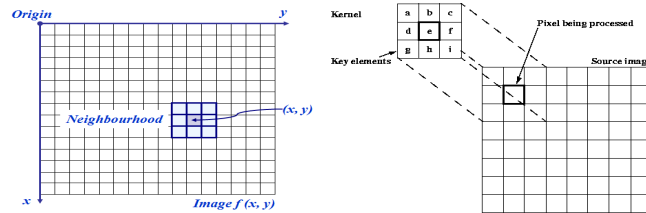

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Toán tử vùng lân cận - Cửa sổ di chuyển

- Vùng lân cận có tâm (x, y) xác định một "cửa sổ" trong miền không gian
- Quá trình thực hiện: các điểm tâm (x, y) di chuyển khắp các điểm ảnh gốc; toán tử $T()$ tác động trên các điểm ảnh trong vùng xác định bởi "cửa sổ" để tạo điểm ảnh đầu ra.
  - ▶ $\equiv$ "Cửa sổ" di chuyển khắp ảnh $\Rightarrow$ Phép cửa sổ di chuyển, phép biến đổi cuộn

Notes

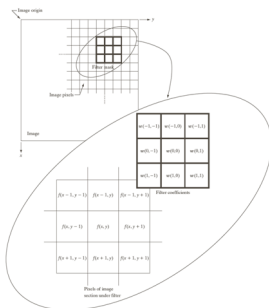

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Cửa sổ của phép lọc trong miền không gian

- Toán tử vùng lân cận (còn gọi là toán tử không gian) tương tự như toán tử lọc
  - ▶ Nếu $T()$ là một hàm tuyến tính $\Rightarrow$ phép lọc không gian tuyến tính; ngược lại $\Rightarrow$ phép lọc không gian phi tuyến
  - ▶ "Cửa sổ" với các hệ số xác định: bộ lọc không gian, mặt nạ, nhân, mẫu

- Tại mỗi điểm (x, y) :
$$g(x, y) = w(-1, -1)f(x - 1, y - 1) + w(-1, 0)f(x - 1, y) + \dots + w(0, 0)f(x, y) + \dots + w(1, 1)f(x + 1, y + 1)$$
  - ▶ Hệ số tâm bộ lọc $w(0, 0)$ được xếp trùng khít điểm (x, y)
- $\Rightarrow g(x, y) = \sum_{i=-a}^a \sum_{j=-b}^b w(i, j)f(x + i, y + j)$
  - ▶ Kích thước cửa sổ $m = 2a + 1$ và $n = 2b + 1$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Phép nhân tương quan, nhân chập trong không gian

- Phép nhân tương quan: Thực hiện dịch "cửa sổ" trên khắp ảnh, kết quả tại mỗi bước là tổng của các tích các giá trị các điểm tương ứng bao trùm nhau
  - ▶ $w(x, y) \star f(x, y) = \sum_{i=-a}^a \sum_{j=-b}^b w(i, j) f(x + i, y + j)$
- Phép nhân chập: Cơ chế tương tự phép tương quan, tuy nhiên trước khi thực hiện phép nhân chập, "bộ lọc" phải được lật (quay) 180°
  - ▶ $w(x, y) * f(x, y) = \sum_{i=-a}^a \sum_{j=-b}^b w(i, j) f(x - i, y - j)$
    - ★ Dấu "-": $f(x, y)$ được quay (lật) 180°
- Nếu "bộ lọc" đối xứng $\Rightarrow$ kết quả phép nhân tương quan $\equiv$ phép nhân chập
- Mặc định các phép lọc ảnh trong không gian sử dụng công thức nhân tương quan
- Biểu diễn véc-tơ của phép lọc không gian:
  - ▶ $R = w_1 z_{j1} + w_2 z_{j2} + \dots + w_{mn} z_{jmn} = \sum_{k=1}^{mn} w_k z_{jk} = \mathbf{w}^T \mathbf{z}_j$
    - ★ w_k ($k = 1, 2, \dots, mn$): các hệ số của bộ lọc không gian; z_{jk} : các giá trị mức xám các điểm ảnh nằm trong vùng tác động bởi bộ lọc

Notes

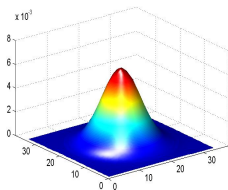

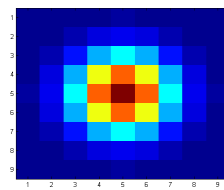
Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Xây dựng bộ lọc không gian

- Xây dựng bộ lọc không gian tuyến tính kích thước $m \times n$:
  - ▶ $\Rightarrow$ Xác định cụ thể $m \times n$ hệ số của bộ lọc
    - ★ Các hệ số bộ lọc được lựa chọn dựa trên công việc (ứng dụng, tác vụ) cụ thể mà bộ lọc cần hướng đến để giải quyết
    - ★ Ví dụ: Rời rạc hóa từ bộ lọc tương tự có cùng mục đích mong muốn

(a) 2D Gaussian Filter

(b) Rời rạc hóa

$\frac{1}{273}$

1	4	7	4	1
4	16	26	16	4
7	26	41	26	7
4	16	26	16	4
1	4	7	4	1

(c) 5x5 GF

Notes

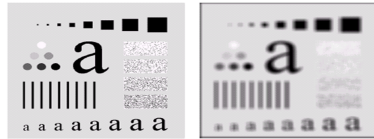

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Bộ lọc tuyến tính làm trơn ảnh - Bộ lọc trung bình

- Giá trị mức xám điểm ảnh ra là trung bình giá trị mức xám của một vùng lân cận ảnh trong vùng "cửa sổ" lọc
  - ▶ $\equiv$ Bộ lọc trung bình, $\equiv$ Bộ lọc thông thấp
- Tác dụng:
  - ▶ Độ sắc nét vùng chuyển giữa các mức xám bị giảm (bị làm mờ đi)
    - ★ Giảm nhiều
  - ▶ **Làm mờ các biên ảnh**

(a) Ảnh gốc (b) Lọc TB 15x15

- Ứng dụng chủ yếu trong việc loại bỏ các chi tiết không thích hợp trong ảnh
  - ▶ Loại bỏ (làm mờ) các chi tiết (vùng ảnh) có kích thước nhỏ hơn kích thước cửa sổ lọc
- Tương tự phép tích phân không gian

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Bộ lọc tuyến tính làm trơn ảnh - Bộ lọc trung bình - "Hệ số bộ lọc"

- Sử dụng giá trị trung bình thông thường

$$\frac{1}{9} \begin{bmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \\ 1 & 1 & 1 \end{bmatrix}$$

$$\frac{1}{16} \begin{bmatrix} 1 & 2 & 1 \\ 2 & 4 & 2 \\ 1 & 2 & 1 \end{bmatrix}$$

- Các hệ số khác nhau có trọng số
  - ▶ Bộ lọc làm trơn ảnh hiệu quả hơn
  - ▶ $\Rightarrow$ Bộ lọc trung bình có trọng số

Ảnh $I (M \times N)$ được lọc với bộ lọc trung bình có trọng số $\mathbf{w} (m \times n)$ (m, n lẻ):

$$g(x, y) = \frac{\sum_{i=-a}^a \sum_{j=-b}^b w(i, j) f(x + i, y + j)}{\sum_{i=-a}^a \sum_{j=-b}^b w(i, j)}$$

với $x = 0, 2, \dots, M-1, y = 0, 2, \dots, N-1, m = 2a+1, n = 2b+1$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Kỹ thuật lọc trung bình (với ngưỡng θ)

Input: Ảnh I kích thước $M \times N$, cửa sổ lọc $\mathbf{w}$ kích thước $m \times n$ ($m = 2a + 1$, $n = 2b + 1$: lẻ), ngưỡng θ

Output: Ảnh kết quả I'

- Với mỗi điểm ảnh $(x, y) \in I$ có giá trị mức xám $f(x, y)$, giá trị trung bình với cửa sổ $\mathbf{w}$:
$$\hat{f}(x, y) = \frac{\sum_{i=-a}^a \sum_{j=-b}^b w(i, j) f(x+i, y+j)}{\sum_{i=-a}^a \sum_{j=-b}^b w(i, j)}$$
- Điểm tương ứng $\in I'$ có giá trị mức xám $g(x, y)$:
Nếu $|f(x, y) - \hat{f}(x, y)| \leq \theta \Rightarrow g(x, y) = f(x, y)$; ngược lại $g(x, y) = \hat{f}(x, y)$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Kỹ thuật lọc trung bình theo k giá trị gần nhất (với ngưỡng θ)

Input: Ảnh $I(M \times N)$, cửa sổ lọc $\mathbf{w}(m \times n)$ ($m = 2a + 1$, $n = 2b + 1$: lẻ), ngưỡng θ , số giá trị k

Output: Ảnh kết quả I'

- Với mỗi điểm ảnh $(x, y) \in I$ có giá trị mức xám $f(x, y)$, điểm tương ứng $\in I'$ có giá trị mức xám $g(x, y)$:
Xác định k giá trị mức xám gần $f(x, y)$ nhất: S_{xy}
$$\hat{f}(x, y) = \frac{\sum_{i \in S_{xy}} \sum_{j \in S_{xy}} w(i, j) f(x+i, y+j)}{\sum_{i \in S_{xy}} \sum_{j \in S_{xy}} w(i, j)}$$
- Nếu $|f(x, y) - \hat{f}(x, y)| \leq \theta \Rightarrow g(x, y) = f(x, y)$; ngược lại $g(x, y) = \hat{f}(x, y)$

- $k > |\mathbf{w}| \Rightarrow$ Kỹ thuật lọc trung bình (với ngưỡng θ)
- $k = 1 \Rightarrow$ Ảnh ra không thay đổi so với ảnh gốc
- $\Rightarrow$ Chất lượng ảnh lọc phụ thuộc vào giá trị của k

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Bộ lọc bậc thống kê

- Bộ lọc bậc thống kê (Order-statistic filter) $\equiv$ bộ lọc không tuyến tính
  - ▶ Đáp ứng phụ thuộc vào bậc (thứ hạng) của các điểm ảnh nằm trong vùng bao trùm bởi bộ lọc
  - ▶ Các bộ lọc trung vị, max, min, ...
- Bộ lọc trung vị (median filter) là một bộ lọc điển hình thuộc lớp bộ lọc này
  - ▶ Là bộ lọc phổ biến
  - ▶ Trong một số trường hợp, bộ lọc trung vị cho kết quả tốt hơn bộ lọc trung bình:
    - ★ Khả năng giảm nhiễu tốt với một số loại nhiễu nhất định (nhiễu xung - impulse noise còn gọi là nhiễu muối-tiêu - salt-and-pepper noise)
    - ★ Việc làm mờ ảnh ít hơn so với sử dụng mạch lọc tuyến tính làm trơn ảnh

Notes

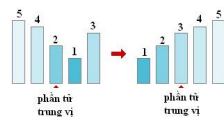

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Bộ lọc bậc thống kê - Bộ lọc trung vị

Giá trị trung vị ξ của một tập các giá trị là giá trị mà một nửa các giá trị trong tập nhỏ hơn hoặc bằng ξ và một nửa các giá trị trong tập lớn hơn hoặc bằng ξ .

- Tập giá trị $\{x_1, x_2, \dots, x_n\}$ đơn điệu tăng (hoặc giảm).
  - ▶ $\xi = x_{(n+1)/2}$ nếu n lẻ; $\xi = x_{n/2}$ hoặc $x_{n/2+1}$ nếu n chẵn

Input: Ảnh I ($M \times N$); bộ lọc w ($m \times n$) ($m = 2a + 1$, $n = 2b + 1$: lẻ)

Output: Ảnh kết quả I'

- Với mỗi điểm ảnh $(x, y) \in I$ có mức xám $f(x, y)$:
  - ▶ $g(x, y)$ = giá trị trung vị của các điểm ảnh lân cận (x, y) (kể cả điểm (x, y)) bị bao trùm bởi bộ lọc

- Các điểm có giá trị mức xám rất khác biệt sẽ bị kéo về các giá trị gần giống

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Bộ lọc bậc thống kê - Bộ lọc trung vị (với ngưỡng θ)

Input: Ảnh $I(M \times N)$; bộ lọc $w(m \times n)$ ($m = 2a + 1$, $n = 2b + 1$: lẻ), ngưỡng θ

Output: Ảnh kết quả I'

- Với mỗi điểm ảnh $(x, y) \in I$ có mức xám $f(x, y)$:
  - ▶ ξ = giá trị trung vị của các điểm ảnh lân cận (x, y) (kể cả điểm (x, y)) bị bao trùm bởi bộ lọc
  - ▶ Nếu $|f(x, y) - \xi| \leq \theta$ thì $g(x, y) = f(x, y)$; ngược lại $g(x, y) = \xi$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Bộ lọc bậc thống kê - Bộ lọc max, min

- Bộ lọc trung vị lấy giá trị trung vị ứng với biểu diễn 50% của một tập có thứ hạng các số
- $\Rightarrow$ Nếu giá trị ứng với biểu diễn 100% của tập có thứ hạng các số $\Rightarrow$ Bộ lọc max
  - ▶ Đáp ứng: $R = \max\{z_j k | k = 1, 2, \dots, mn\}$
  - ▶ Điểm ảnh ra: $g(x, y) = \max_{(i,j) \in S_{xy}} f(i, j)$ (với S_{xy} là vùng ảnh bao trùm bởi bộ lọc)
- $\Rightarrow$ Nếu giá trị ứng với biểu diễn 0% của tập có thứ hạng các số $\Rightarrow$ Bộ lọc min
  - ▶ Đáp ứng: $R = \min\{z_j k | k = 1, 2, \dots, mn\}$
  - ▶ Điểm ảnh ra: $g(x, y) = \min_{(i,j) \in S_{xy}} f(i, j)$ (với S_{xy} là vùng ảnh bao trùm bởi bộ lọc)

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh

- Mục tiêu chính của việc tăng tính sắc nét của ảnh là làm nổi bật những chuyển đổi trong mức xám
  - Loại bỏ phần mờ trong ảnh
  - Làm nổi các biên (cạnh) trong ảnh
  - Tăng cường độ tương phản cục bộ
- Ứng dụng rộng rãi: in ấn điện tử, xử lý ảnh y tế, kiểm tra công nghiệp, tự động dẫn đường trong các hệ thống quân sự
- Dựa trên phép đạo hàm không gian
- Tương tự bộ lọc thông cao (highpass filter)

Notes

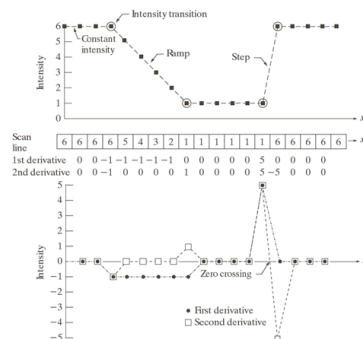

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh - Cơ sở

- Đạo hàm của một hàm cho biết tốc độ thay đổi của hàm đó
- Các đạo hàm của hàm dữ liệu số (hàm rời rạc) được định nghĩa theo vi sai
- Đạo hàm bậc một: $\frac{\partial f}{\partial x} = f(x+1) - f(x)$
- Đạo hàm bậc hai: $\frac{\partial^2 f}{\partial x^2} = f(x+1) + f(x-1) - 2f(x)$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh - Bộ lọc đẳng hướng Laplace

- Toán tử Laplace với hàm ảnh $f(x, y)$: $\nabla^2 f(x, y) = \frac{\partial^2 f(x, y)}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 f(x, y)}{\partial y^2}$
  - ▶ Đẳng hướng (isotropic operator)
  - ▶ Tuyến tính
- Theo trục x: $\frac{\partial^2 f(x, y)}{\partial x^2} = f(x+1, y) + f(x-1, y) - 2f(x, y)$
- Theo trục y: $\frac{\partial^2 f(x, y)}{\partial y^2} = f(x, y+1) + f(x, y-1) - 2f(x, y)$
- $\Rightarrow \nabla^2 f(x, y) = f(x+1, y) + f(x-1, y) + f(x, y+1) + f(x, y-1) - 4f(x, y)$

0	1	0
1	-4	1
0	1	0

1	1	1
1	-8	1
1	1	1

0	-1	0
-1	4	-1
0	-1	0

-1	-1	-1
-1	8	-1
-1	-1	-1

Notes

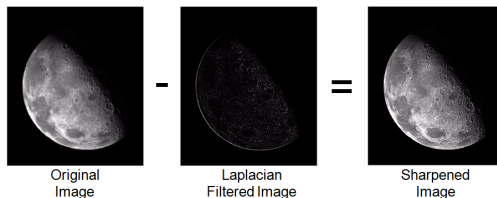

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh - Bộ lọc đẳng hướng Laplace - Tăng cường ảnh

- Khôi phục các đặc trưng ảnh nền trong khi vẫn giữ hiệu ứng sắc nét của ảnh thu được bởi bộ lọc Laplace:
  - ▶ $g(x, y) = f(x, y) + c\nabla^2 f(x, y)$
    - ★ $c = -1$ nếu sử dụng định nghĩa đạo hàm dương ($f(x+1, y) + f(x-1, y) - 2f(x, y)$); $c = 1$ nếu định nghĩa đạo hàm ngược lại

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

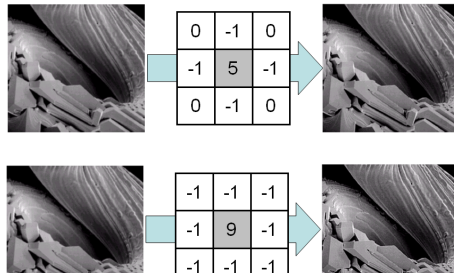
Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh - Bộ lọc đẳng hướng Laplace - Tăng cường ảnh - Hệ số bộ lọc

- Tổng hợp lại toàn bộ quá trình lọc tăng cường ảnh bằng bộ lọc Laplace:

$$g(x, y) = f(x, y) - \nabla^2 f(x, y) = f(x, y) - [f(x+1, y) + f(x-1, y) + f(x, y+1) + f(x, y-1) - 4f(x, y)]$$

$$\Rightarrow g(x, y) = 5f(x, y) - f(x+1, y) - f(x-1, y) - f(x, y+1) - f(x, y-1)$$

0	-1	0
-1	5	-1
0	-1	0

Biên soạn: Phạm Văn Sư (PTIT)

Xử lý ảnh

ver.19a 37 / 61

Notes

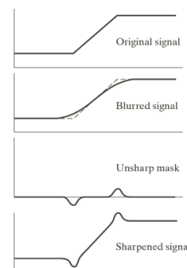
Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh - Tạo mặt nạ mờ và lọc tăng cường

- Một quá trình đã được sử dụng rất lâu trong ngành công nghiệp in và xuất bản nhằm tăng tính sắc nét của hình ảnh:
  - Lấy ảnh gốc trừ đi một phiên bản mờ (làm trơn) của chính ảnh đó
  - $\triangleq$ Tạo mặt nạ mờ (unsharp masking)

- Quá trình tạo mặt nạ mờ:

- Làm mờ ảnh gốc
- Lấy ảnh gốc trừ đi phiên bản ảnh đã làm mờ: Kết quả là sự khác biệt được gọi là mặt nạ (mask)
- Cộng mặt nạ vào ảnh gốc

- Gọi $\tilde{f}(x, y)$ là phiên bản ảnh được làm mờ (làm trơn)
  - Mặt nạ: $g_{mask}(x, y) = f(x, y) - \tilde{f}(x, y)$
- Ảnh cuối: $g(x, y) = f(x, y) + k \times g_{mask}(x, y)$
  - k : trọng số (thường > 0); $k = 1$: quá trình tạo mặt nạ mờ; $k > 1$: quá trình lọc tăng cường (highboost filtering)

Biên soạn: Phạm Văn Sư (PTIT)

Xử lý ảnh

ver.19a 38 / 61

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh - Bộ lọc Gradient

- Gradient của một hàm $f(x, y)$ tại điểm (x, y) :

$$\nabla f(x, y) \equiv \text{grad}(f) \equiv \begin{bmatrix} G_x \\ G_y \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{\partial f}{\partial x} \\ \frac{\partial f}{\partial y} \end{bmatrix}$$

- Véc-tơ Gradient hướng theo chiều có sự biến thiên lớn nhất của hàm $f(x, y)$ tại điểm (x, y)
- Độ lớn (còn gọi là độ dài) của véc-tơ Gradient ∇f tại (x, y) :
$$M(x, y) = \text{mag}(\nabla f) = \sqrt{G_x^2 + G_y^2}$$
  - Là giá trị độ lớn của tốc độ biến đổi theo hướng véc-tơ Gradient tại điểm (x, y)
  - Có cùng kích thước với ảnh gốc $\Rightarrow$ Ảnh Gradient (hoặc Gradient)
  - Đơn giản hóa tính toán: $M(x, y) \approx |G_x| + |G_y|$
- Góc pha của véc-tơ Gradient ∇f tại (x, y) : $\Phi(x, y) = \arg(\nabla f) = \text{atan}\left(\frac{G_y}{G_x}\right)$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các bộ lọc tăng tính sắc nét của ảnh - Bộ lọc Gradient - Xây dựng bộ lọc

$\equiv$

$f(x-1, y-1)$	$f(x-1, y)$	$f(x-1, y+1)$
$f(x, y-1)$	$f(x, y)$	$f(x, y+1)$
$f(x+1, y-1)$	$f(x+1, y)$	$f(x+1, y+1)$

z_1	z_2	z_3
z_4	z_5	z_6
z_7	z_8	z_9

- Xấp xỉ G_x và G_y cho vùng 3×3 lân cận xung quanh z_5 (tức (x, y)):

- $G_x = \frac{\partial f}{\partial x} = (z_7 + 2z_8 + z_9) - (z_1 + 2z_2 + z_3)$
- $G_y = \frac{\partial f}{\partial y} = (z_3 + 2z_6 + z_9) - (z_1 + 2z_4 + z_7)$

$G_x =$

$G_y =$

-1	-2	-1
0	0	0
1	2	1

-1	0	1
-2	0	2
-1	0	1

- $\triangleq$ Toán tử Sobel (Sobel operator)

$$G_x = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} -1 & -2 & -1 \\ 0 & 0 & 0 \\ 1 & 2 & 1 \end{bmatrix} * f$$

$$G_y = \frac{1}{2} \begin{bmatrix} -1 & 0 & 1 \\ -2 & 0 & 2 \\ -1 & 0 & 1 \end{bmatrix} * f$$

Notes

Các kỹ thuật tăng cường ảnh trong miền không gian

Lọc trong miền không gian: Các phương pháp tăng cường sử dụng kết hợp các kỹ thuật

- Việc tăng cường tốt ảnh không thể chỉ bằng cách sử dụng một kỹ thuật đơn lẻ
- Thường với một tác vụ, cần phải kết hợp nhiều phương pháp khác nhau nhằm hỗ trợ cho nhau để đạt được một kết quả mong muốn

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Cơ sở xử lý trong miền tần số: 2-D DFT

Ảnh số $f(x, y)$ ($M \times N$) có biến đổi Fourier rời rạc (DFT):

$$F(u, v) = \sum_{x=0}^{M-1} \sum_{y=0}^{N-1} f(x, y) e^{-j2\pi(\frac{ux}{M} + \frac{vy}{N})}$$

với $u = 0, 1, \dots, M-1$ và $v = 0, 1, \dots, N-1$

Hàm chuyển đổi $F(u, v)$ của một ảnh số $f(x, y)$ ($M \times N$), $f(x, y)$ có thể khôi phục được bằng cách sử dụng biến đổi Fourier rời rạc ngược (IDFT):

$$f(x, y) = \frac{1}{MN} \sum_{u=0}^{M-1} \sum_{v=0}^{N-1} F(u, v) e^{j2\pi(\frac{ux}{M} + \frac{vy}{N})}$$

với $x = 0, 1, \dots, M-1$ và $y = 0, 1, \dots, N-1$

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Cơ sở xử lý trong miền tần số: Tích chập 2-D

Tích chập vòng 2-D

$$f(x, y) * h(x, y) = \sum_{m=0}^{M-1} \sum_{n=0}^{N-1} f(m, n)h(x - m, y - n)$$

với $x = 0, 1, \dots, M - 1$ và $y = 0, 1, \dots, N - 1$

- $f(x, y) * h(x, y) \Leftrightarrow F(u, v)H(u, v)$
  - ▶ Nếu thực hiện tích chập ảnh bằng phép nhân trong miền tần số: phải chú ý đến tính tuần hoàn của các IDFT
  - ▶ Cần thực hiện thêm 0 (zero padding) để tránh kết quả sai
    - ★ Với $f(x, y)$ ($A \times B$) và $h(x, y)$ ($C \times D$)

$$f_p(x, y) = \begin{cases} f(x, y) & 0 \leq x \leq A - 1 \text{ và } 0 \leq y \leq B - 1 \\ 0 & A \leq x \leq P \text{ hoặc } B \leq y \leq Q \end{cases} \quad h_p(x, y) = \begin{cases} h(x, y) & 0 \leq x \leq C - 1 \text{ và } 0 \leq y \leq D - 1 \\ 0 & C \leq x \leq P \text{ hoặc } D \leq y \leq Q \end{cases}$$

- ★ $P \geq A + C - 1, Q \geq B + D - 1$
- ★ Nếu cả hai ảnh vào cùng kích thước $M \times N \Rightarrow P \geq 2M - 1, Q \geq 2N - 1$
- ★ Các ảnh sau khi thêm 0 có cùng kích thước $P \times Q$
- ★ P, Q thường là số chẵn nhỏ nhất thỏa mãn điều kiện trên.

- $f(x, y)h(x, y) \Leftrightarrow F(u, v) * H(u, v)$

Biên soạn: Phạm Văn Sự (PTIT)

Xử lý ảnh

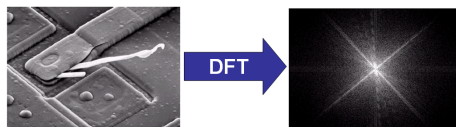
ver.19a 43 / 61

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Cơ sở xử lý trong miền tần số: Đặc trưng của ảnh trong miền tần số

- Phổ biên độ của ảnh:
  - ▶ Thành phần tại gốc ($u = v = 0$): thành phần một chiều, $\propto$ giá trị trung bình các mức xám của ảnh
  - ▶ Vùng gần xung quanh gốc: vùng tần số thấp $\Leftrightarrow$ những thành phần mức xám thay đổi nhỏ
  - ▶ Vùng xa hơn quanh gốc: vùng tần số thấp $\Leftrightarrow$ những thành phần mức xám thay đổi nhanh hơn (biên ảnh, những thành phần có mức xám thay đổi đột ngột)

- Những tương ứng có thể cho phép các phép xử lý mong muốn dễ dàng hơn

Biên soạn: Phạm Văn Sự (PTIT)

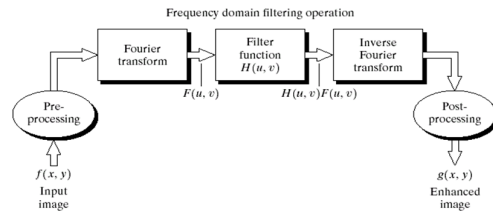
Xử lý ảnh

ver.19a 44 / 61

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Cơ sở xử lý trong miền tần số: Xử lý ảnh trong miền tần số

- Tính DFT của ảnh: $F(u, v) = FT\{f(x, y)\}$
- Nhân $F(u, v)$ với hàm lọc mong muốn $H(u, v)$: $G(u, v) = F(u, v)H(u, v)$
  - ▶ $H(u, v)$: hàm lọc, bộ lọc, hàm truyền đạt bộ lọc
  - ▶ **Phép nhân là nhân mảng (. * trong Matlab)**
- Tính IDFT của kết quả lọc: $g(x, y) = IFT\{G(u, v)\}$

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Cơ sở xử lý trong miền tần số: Xử lý ảnh trong miền tần số - Tóm tắt các bước

Input: Ảnh $f(x, y)$ ($M \times N$), đặc tính bộ lọc mong muốn

Output: Ảnh mong muốn $g(x, y)$

- 1 Mở rộng ảnh bằng cách thêm 0 $\rightarrow$ ảnh có kích thước $P = 2M$, $Q = 2N \Rightarrow f_p(x, y)$
- 2 Dịch gốc tọa độ ảnh: $\hat{f}(x, y) = (-1)^{(x+y)} f_p(x, y)$
- 3 Tính $F(u, v) = FT\{\hat{f}(x, y)\}$
- 4 Xây dựng hàm lọc thực, đối xứng $H(u, v)$ ($P \times Q$) có tâm ($P/2, Q/2$)
- 5 Tính $G(u, v) = F(u, v)H(u, v)$
- 6 Tái tạo ảnh kết quả $g_p(x, y) = \left(\Re\{IFT\{G(u, v)\}\} \right) (-1)^{(x+y)}$
- 7 Tách ảnh kết quả $g(x, y)$ ($M \times N$)

Notes

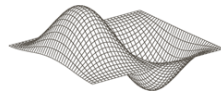

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Cơ sở xử lý trong miền tần số: Sự tương ứng lọc trong miền không gian và miền tần số

- Nếu $f(x, y) = \delta(x, y) \Rightarrow F(u, v) = FT\{f(x, y)\} = 1$
  - ▶ $g(x, y) = IFT\{H(u, v)\}$
- $\Rightarrow h(x, y) \Leftrightarrow H(u, v)$
  - ▶ $h(x, y)$: bộ lọc không gian, đáp ứng xung
    - ★ Số phần tử thường hữu hạn $\Rightarrow$ FIR
- Thực hiện nhân chập không gian thuận lợi hơn
- Khái niệm lọc trực quan khi xem xét trong miền tần số
  - ▶ $\Rightarrow$ Xác định bộ lọc mong muốn trong miền tần số $\rightarrow$ IDFT $\rightarrow$ Kết quả như là hình mẫu để xây dựng các mặt nạ bộ lọc không gian.

-1	0	1
-2	0	2
-1	0	1

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Làm trơn ảnh bằng các bộ lọc trong miền tần số: Bộ lọc thông thấp lý tưởng

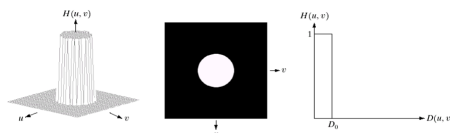
Trong miền tần số, làm trơn (làm mờ) ảnh có thể thực hiện bằng cách làm suy giảm/loại bỏ các thành phần phổ tần số cao

- $\Rightarrow$ Sử dụng các bộ lọc thông thấp

- Bộ lọc thông thấp lý tưởng:

$$H_{LP}(u, v) = \begin{cases} 1 & \text{nếu } D(u, v) \leq D_0 \\ 0 & \text{nếu } D(u, v) > D_0 \end{cases}$$

- ▶ $D(u, v) = \sqrt{(u - P/2)^2 + (v - Q/2)^2}$
- ▶ D_0 : hằng số dương; P, Q : kích thước ảnh

Notes

Tăng cường chất lượng ảnh trong miền tần số

Làm sắc nét ảnh bằng các bộ lọc trong miền tần số: Bộ lọc thông cao lý tưởng

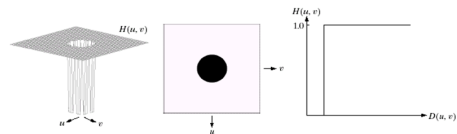
Trong miền tần số, việc làm tăng độ sắc nét của ảnh có thể thực hiện bằng cách làm suy giảm/loại bỏ các thành phần tần thấp

- ⇒ Sử dụng các bộ lọc thông cao

- Bộ lọc thông cao lý tưởng:

$$H_{HP}(u, v) = \begin{cases} 0 & \text{nếu } D(u, v) \leq D_0 \\ 1 & \text{nếu } D(u, v) > D_0 \end{cases}$$

- ▶ $D(u, v) = \sqrt{(u - P/2)^2 + (v - Q/2)^2}$
- ▶ D_0 : hằng số dương; P, Q : kích thước ảnh
- ▶ $H_{HP}(u, v) = 1 - H_{LP}(u, v)$

Notes

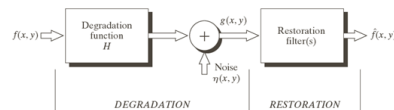

Khôi phục ảnh

Mô hình quá trình suy giảm ảnh, khôi phục ảnh

- $f(x, y)$: ảnh gốc; $g(x, y)$: ảnh bị suy giảm; $\eta(x, y)$: nhiễu cộng; $\hat{f}(x, y)$: ảnh khôi phục; H (hay $h(x, y)$) hàm suy giảm ảnh
  - ▶ Trong miền không gian $g(x, y) = h(x, y) * f(x, y) + \eta(x, y)$
    - ★ Nếu chỉ có nhiễu tác động: $g(x, y) = f(x, y) + \eta(x, y)$
  - ▶ Trong miền tần số: $G(u, v) = H(u, v)F(u, v) + N(u, v)$
    - ★ Nếu chỉ có nhiễu tác động: $G(u, v) = F(u, v) + N(u, v)$

Cho ảnh bị suy giảm $g(x, y)$, thông tin (một chút, hoặc hoàn toàn, hoặc không một chút nào) về hàm suy giảm H và nhiễu cộng $\eta(x, y)$. Mục đích của việc khôi phục ảnh là có được ảnh ước lượng $\hat{f}(x, y)$ của ảnh gốc sao cho gần (giống) với ảnh gốc nhất có thể

- Càng nhiều thông tin về H và $\eta \rightarrow$ khả năng khôi phục $\hat{f}(x, y)$ càng gần (giống) với $f(x, y)$

Notes

Khôi phục ảnh

Nhiều

- Nhiều trong ảnh số được coi là sự thay đổi (dịch chuyển) đột ngột của tín hiệu ảnh trên một khoảng rất nhỏ.
- Các nguồn nhiễu chính trong ảnh số phát sinh trong quá trình thu nhận và/hoặc truyền nhận ảnh
- Các loại nhiễu:
  - Nhiều do thiết bị thu nhận ảnh
  - Nhiều ngẫu nhiên độc lập
  - Nhiều do vật quan sát
- Các tính chất không gian và tần số của nhiễu:
  - Nhiều có chu kỳ không gian; nhiễu độc lập với tọa độ không gian (không tương quan với ảnh)
  - Nhiều trắng; nhiễu màu
- Có nhiều mô hình cho nhiễu trong ảnh số:
  - Nhiều Gausse, nhiễu Rayleigh, nhiễu xung (nhiều muối-tiêu), nhiễu Erlang (nhiều gamma), nhiễu hàm mũ, nhiễu phân bố đều.

Notes

Khôi phục ảnh

Ước lượng tham số của nhiễu

- Nhiều có chu kỳ $\Rightarrow$ ước lượng tham số thông qua phân tích phổ
- Nếu hệ thống thu nhận ảnh có thể tái xây dựng được $\Rightarrow$ nhiễu hệ thống có thể ước lượng được bằng cách chụp ảnh các mẫu
- Nếu chỉ có ảnh $\Rightarrow$ khảo sát lược đồ xám vùng ảnh đồng nhất (vùng ảnh nền)
  - Hình dạng lược đồ xám thường khá gần với hình dạng hàm mật độ phân bố xác suất
  - Một dải ảnh (phần ảnh) S có lược đồ xám chuẩn hóa $p_S(z_i)$ ($i = 0, 1, \dots, L - 1$)
    - $\star \bar{z} = \sum_{i=0}^{L-1} z_i p_S(z_i)$
    - $\star \sigma^2 = \sum_{i=0}^{L-1} (z_i - \bar{z})^2 p_S(z_i)$

Notes

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh chỉ bị suy giảm bởi nhiễu: Các bộ lọc không gian

- Ảnh chỉ bị suy giảm bởi nhiễu:
  - $g(x, y) = f(x, y) + \eta(x, y)$ hay $G(u, v) = F(u, v) + N(u, v)$
- Nếu biết nhiễu $\Rightarrow$ khôi phục ảnh $\hat{f}(x, y) = g(x, y) - \eta(x, y)$
- Nhiều trường hợp là không biết $\Rightarrow$ loại nhiễu khỏi (bằng phép trừ) không khả thi
  - Ước lượng nhiễu $\Rightarrow$ giảm nhỏ được nhiễu

Notes

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh chỉ bị suy giảm bởi nhiễu: Các bộ lọc không gian - Các bộ lọc trung bình

Trung bình số học:

$$\hat{f}(x, y) = \frac{1}{mn} \sum_{(i, j) \in S_{xy}} g(i, j)$$

Trung bình hài:

$$\hat{f}(x, y) = \frac{mn}{\sum_{(i, j) \in S_{xy}} \frac{1}{g(i, j)}}$$

Trung bình hình học:

$$\hat{f}(x, y) = \sqrt[mn]{\prod_{(i, j) \in S_{xy}} g(i, j)}$$

Trung bình phản hài:

$$\hat{f}(x, y) = \frac{\sum_{(i, j) \in S_{xy}} g(i, j)^{Q+1}}{\sum_{(i, j) \in S_{xy}} g(i, j)^Q}$$

Notes

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh chỉ bị suy giảm bởi nhiễu: Các bộ lọc không gian - Các bộ lọc bậc thống kê

Trung vị:

$$\hat{f}(x, y) = \text{median}\{g(i, j)\}_{(i, j) \in S_{xy}}$$

Max, min:

$$\hat{f}(x, y) = \max_{(i, j) \in S_{xy}} \{g(i, j)\}$$

$$\hat{f}(x, y) = \min_{(i, j) \in S_{xy}} \{g(i, j)\}$$

Điểm giữa:

$$\hat{f}(x, y) = \frac{1}{2} \left(\max_{(i, j) \in S_{xy}} \{g(i, j)\} + \min_{(i, j) \in S_{xy}} \{g(i, j)\} \right)$$

Trung bình cắt alpha:

$$\hat{f}(x, y) = \frac{1}{mn - d} \sum_{(i, j) \in S_{xy}} g_r(i, j)$$

Notes

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh suy giảm

- Ảnh bị suy giảm bởi hàm suy giảm $h(x, y)$ (hay $H(u, v)$) và nhiễu $\eta(x, y)$:
  - $g(x, y) = h(x, y) * f(x, y) + \eta(x, y)$ hay $G(u, v) = H(u, v)F(u, v) + N(u, v)$
- Chỉ xem xét hàm suy giảm tuyến tính bất biến với vị trí và nhiễu cộng
- Mong muốn tìm ra các bộ lọc có tác động ngược lại với hàm suy giảm $\Rightarrow$ ảnh khôi phục
  - Ước lượng hàm suy giảm
  - Áp dụng quá trình tác động ngược

Notes

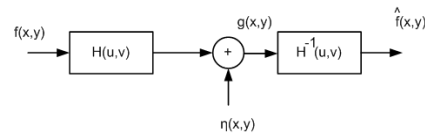

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh suy giảm: Lọc đảo

- Cách đơn giản nhất để khôi phục ảnh khi biết/ước lượng được hàm suy giảm $H(u, v)$ là thực hiện lọc đảo trực tiếp.
  - ▶ $\hat{F}(u, v) = \frac{G(u, v)}{H(u, v)} = F(u, v) + \frac{N(u, v)}{H(u, v)}$
  - ▶ $\Leftrightarrow \hat{F}(u, v) = H^{-1}(u, v)G(u, v)$ với $H^{-1}(u, v)$ là bộ lọc đảo (hàm ngược của $H(u, v)$)
    - ★ Dù biết hoặc có thể ước lượng chính xác $H(u, v)$, ảnh khôi phục $\hat{F}(u, v)$ cũng không chính xác bằng ảnh gốc $F(u, v)$
    - ★ Nếu $H(u, v)$ có giá trị bằng 0 hoặc rất nhỏ $\Rightarrow \frac{N(u, v)}{H(u, v)}$ sẽ trở thành thành phần chính trong ảnh khôi phục
    - ★ $\Rightarrow$ Cần hạn chế các tần số bộ lọc xung quanh vùng gần gốc
- Thích hợp với ảnh suy giảm (chỉ) bởi đặc tuyến của hệ thống thu nhận ảnh

Notes

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh suy giảm: Lọc giả đảo

- Khắc phục trường hợp $H(u, v)$ có giá trị nhỏ sẽ tăng cường nhiễu trong ảnh của phương pháp lọc đảo

$$H^{-1}(u, v) = \begin{cases} \frac{1}{H(u, v)} & \text{nếu } |H(u, v)| \geq \epsilon \\ 0 & \text{trường hợp còn lại} \end{cases}$$

Notes

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh suy giảm: Bộ lọc Wiener (1/2)

- Kết hợp cả thông tin về hàm suy giảm và đặc trưng thống kê của nhiễu vào quá trình khôi phục ảnh.
- Tìm kiếm một ước lượng $\hat{f}$ của ảnh f sao cho trung bình bình phương lỗi (MSE: mean square error) giữa chúng là nhỏ nhất
  - ▶ $\hat{f} = \arg \min \{E\{(f - \hat{f})^2\}\}$

$$\begin{aligned}\hat{F}(u, v) &= \left[\frac{H^*(u, v) S_f(u, v)}{S_f(u, v) |H(u, v)|^2 + S_\eta(u, v)} \right] G(u, v) \\ &= \left[\frac{H^*(u, v) S_f(u, v)}{|H(u, v)|^2 + S_\eta(u, v) / S_f(u, v)} \right] G(u, v) \\ &= \left[\frac{1}{H(u, v)} \frac{|H(u, v)|^2}{|H(u, v)|^2 + S_\eta(u, v) / S_f(u, v)} \right] G(u, v)\end{aligned}$$

▶ $H^*(u, v)$: liên hợp phức của $H(u, v)$; $|H(u, v)|^2 = H^*(u, v) H(u, v)$;

Biên soạn: Phạm Văn Sư (PTIT)

Xử lý ảnh

ver.19a 59 / 61

công suất của ảnh gốc

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh suy giảm: Bộ lọc Wiener (2/2)

- $\hat{f} \triangleq$ Bộ lọc Wiener, bộ lọc tối thiểu hóa lỗi trung bình bình phương (MMSE), bộ lọc lỗi trung bình bình phương ít nhất (LSE)
  - ▶ Nếu không có nhiễu $\rightarrow$ Bộ lọc đảo
- Phổ công suất của ảnh gốc thường hiếm khi biết hoặc không thể ước lượng chính xác
  - ▶

$$\hat{F}(u, v) = \left[\frac{1}{H(u, v)} \frac{|H(u, v)|^2}{|H(u, v)|^2 + K} \right] G(u, v)$$

★ K : hằng số xác định

Biên soạn: Phạm Văn Sư (PTIT)

Xử lý ảnh

ver.19a 60 / 61

Notes

Notes

Khôi phục ảnh

Khôi phục ảnh suy giảm: Đánh giá chất lượng ảnh khôi phục

- Tỷ số công suất trung bình tín hiệu trên nhiễu (SNR):

$$SNR = \frac{\sum_{u=0}^{M-1} \sum_{v=0}^{N-1} |F(u, v)|^2}{\sum_{u=0}^{M-1} \sum_{v=0}^{N-1} |N(u, v)|^2}$$

★ Là một đơn vị đo quan trọng đánh giá chất lượng các thuật toán khôi phục ảnh

- Trung bình bình phương sai số (MSE):

$$MSE = \frac{1}{MN} \sum_{x=0}^{M-1} \sum_{y=0}^{N-1} \left(f(x, y) - \hat{f}(x, y) \right)^2$$

- Nếu coi ảnh khôi phục $\hat{f}(x, y)$ là tín hiệu, sự khác biệt giữa ảnh gốc và ảnh khôi phục là nhiễu,

$$SNR = \frac{\sum_{x=0}^{M-1} \sum_{y=0}^{N-1} \hat{f}^2(x, y)}{\sum_{x=0}^{M-1} \sum_{y=0}^{N-1} \left(f(x, y) - \hat{f}(x, y) \right)^2}$$

Notes

Notes
